

Lausunnon antaminen Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 1. vaiheen kaavaehdotuksesta

Kaupunginhallitus 13.12.2021 § 377
552/10.02.00/2020

Valmistelija

Elinvoimajohtaja, maankäyttöpäällikkö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto pyytää Lieksan kaupungin lausuntoa Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 1. vaiheen kaavaehdotuksesta ja siihen liittyvästä aineistosta 2.1.2022 mennessä.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 12 §:n mukainen kaavaehdotuksen julkisesti nähtäville asettaminen toteutetaan lausuntovaiheen jälkeen kevättalvella 2022.

Vaihemaakuntakaavassa käsiteltävät teemat ovat turvetuotanto, luonnonsuojelullisesti arvokkaat suot sekä rakennettu kulttuuriympäristö. Maakuntakaavan tavoitevuosi on 2040 ja tarkasteltavana alueena on Pohjois-Karjalan maakunta, pois lukien Heinäveden kunta, jonka maankäytön kysymyksiä käsitellään erikseen myös vireillä olevassa vaihemaakuntakaavassa.

Kaavaehdotuksen aineisto on nähtävänä Pohjois-Karjalan maakuntaliiton internetsivuilla: <https://www.pohjois-karjala.fi/vaihemaakuntakaava1-lausunnot>.

Lieksan kaupungin lausunto

Lieksan kaupunki on antanut lausunnon Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040 1. vaiheen kaavaluonnoksesta 24.5.2021 §155.

Rakennettu kulttuuriympäristö

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on pitänyt Lieksan kaupungin kanssa neuvottelun maakuntakaavasta kesäkuussa 2021. Lisäksi maakuntaliitto järjesti Lieksassa kaavan esittelytilaisuuden 19.8.2021 niille maanomistajille, joille esitettiin muutoksia tai lisäyksiä ma/km-merkintöjen osalta. Lisäksi maanomistajilta tiedusteltiin suoraan mielipidettä merkinnän osoittamisesta.

Lieksan kaupunki pitää hyvänä, että maakuntaliitto on reagoinut luonnosvaiheessa tulleeeseen palautteeseen, ja osallistanut keskusteluun niin kuntia kuin maaomistajiakin rakennetun kulttuuriympäristön merkintöjen osalta. Maakuntaliitto on huomioinut maakuntakaavan 2040, 1. vaiheen kaavaehdotusvaiheessa niin yksityisten maanomistajien kuin Lieksan kaupungin esitykset lisättävistä / muutettavista kohteista pääosin hyvin.

Maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (ma/km) -merkintä on muuttunut ehdotusvaiheessa. Määräykseen on lisätty, että kyseessä ei ole rakennussuojelumerkintä. Suunnittelumääräyksessä linjataan, että alueen suunnittelussa on otettava huomioon rakennetun ympäristön kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti sekä vaalittava kulttuuriarvojen säilymistä. Lieksan kaupunki pitää maakuntakaavan määräyksen kehittymistä oikeansuuntaisena, mutta edelleen painottaa, että maakuntakaavan ohjausryhmän keskusteluunkin viitaten määräykseen jää edelleen tulkinnanvara, ja sillä voi edelleen olla ohjaava vaikutus.

Lieksa on keskusteluissa ehdottanut erityisesti kohdemerkinnän muuttamista esimerkiksi muotoon Maakunnallisesti merkittäviä arvoja sisältävä kohde tai osa-alue. Maakunnallinen arvo voi kohdistua kohteen vain yhteen ominaisuuteen tai useaan ominaisuuteen ja on esitetyllä tavalla hyvin jyrkästi / yksiselitteisesti tulkittavissa, johtaen helposti alemmissa kaavoissa pelkkään suojelumerkintään. Arvoa on maakuntakaavassa määritetty seuraavilla osa-alueilla: 1) Harvinaisuus tai ainutlaatuisuus, 2) Historiallinen tyypillisuus alueelle, 3) Alkuperäisyys, 4) Historiallinen todistusvoima ja identiteetti, 5) Historiallinen kerroksisuus, 6) Arkkitehtuurinen ja rakennustaiteellinen arvo, 7) Maisemalliset arvot ja 8) Symboliarvo. Jos merkintää lievennetään, niin myös kuntien kaavallinen tulkintavara sopivan merkinnän tai määräyksen esittämiseksi kasvaa.

Kaupunki toteaa edelleen, että maakuntakaavan tarkastelun yhteydessä olisi ollut hyvä tarkastella ovatko myös jo aiemmissa kaavoissa tähän mukaan otetut, voimassa olevat kohteet vielä relevantteja rakennusten kunnon ym. puolesta uuteen kaavaan otettaviksi.

Lieksan kaupunki esitti luonnosvaiheessa ja neuvotteluissa, että Kolin kylämaiseman kohdemerkintä (ehdotuksessa kohdemerkintä 124) olisi poistettu tarpeettomana, ja asia olisi huomioitu myös muissa maakuntakaavakartoissa/-vaiheissa. Alueella olevat arvot huomioidaan laadinnassa olevassa Koli-Ahmoaara osayleiskaavassa riittävällä tavalla kulttuurihistoriallisesti merkittävien rakennusten merkintöjen kautta sekä valtakunnallisesti merkittävän maisema-alueen ja aluetta koskevien yleismääräysten kautta. Lieksa esitti perusteluinaan, että Kolin kyläkeskustassa on jo tapahtunut merkittäviä muutoksia, minkä lisäksi alueella on useita huonokuntoisia rakennuksia. Maakuntaliitto on muuttanut Kolin kylämaisema -merkintää poistamalla sieltä Kolin terveystalon ja Osuustalon, mitä on pidettävä hyvänä asiana. Kaupungin ja maakuntaliiton välisissä neuvotteluissa on keskusteltu Kolin kylämaiseman kohdemerkinnästä, ja on todettu molemmin puolin, että Kolin kylä koostuu erityisesti yksittäisistä kohteista, joten laajempaa aluetta koskeva kohdemerkintä ei ole perusteltu. Lieksan kaupunki edellyttää koko merkintää poistettavaksi tarpeettomana viitaten myös yhteisissä neuvotteluissa linjattuihin asioihin.

Maakuntakaavaehdotus on vieläkin ohittanut Lieksan keskustaajaman osayleiskaavassa esitetyn ratkaisun Rajavartiolaitoksen alueesta Timitrassa. Lieksan kaupunki edellyttää, että kohteena nro 132 "Lieksan rajakomppanian kasarmi" poistetaan kohdeluettelosta huomioiden alueen omistajan tulevaisuuden suunnitelmat. Lieksan kaupungin lainvoiman saaneen osayleiskaavan tulee toki ohjata myös maakuntakaavan laatimista tai eri kaavatasojen kesken jää merkittäviä ohjausvaikutuksellisia ristiriitoja, jotka väistämättä tulevat vaikuttamaan tuleviin kaavamuutoksiin ja muihin lupaprosesseihin.

Turvetuotanto

Maakuntakaavan 2040, 1. vaiheen kaavaehdotus esittää Lieksan alueelta turvetuotantoon soveltuviksi alueiksi (tu) Ketveleensuo (142 ha), Rimpisuo (119 ha) ja Ruokosuo (137 ha). Kaavaluonnosvaiheessa mukana ollut Teerisuo (105 ha) on jäänyt ehdotusvaiheessa pois eli Lieksasta esitetään turvetuotantoon soveltuviksi alueiksi kolmea eri suoaluetta.

Ehdotusvaiheen kaavaselostuksen mukaan kaavan luonnosvaiheen jälkeen, tarkkaan harkintaan ja neuvotteluihin perustuen, poistettiin

yhteensä kymmenen kaavaluonnoksessa ollutta turvetuotantoon soveltuvaa suota, joista siis Lieksan Teerisuo oli yksi.

Lieksan kaupunki lausui maakuntakaava 2040, 1. vaiheen kaavaluonnosvaiheessa, että maakuntakaavalla on varmistettava raaka-aineen saanti aktiivihiihtuotantoon. Kaavaehdotusvaiheen kaavaselostuksessa on kerrottu, että kaavan tavoitteena on varautua siihen, että tarve täyttää aktiivihiihtehtaan ensimmäisen tuotantovaiheen ja suunnitteluvaiheessa olevan toisen tuotantovaiheen tarpeet. Tätä Lieksan kaupunki pitää kannatettavana linjauksena. Kaupunki toteaa, ettei sillä ole huomautettavaa turvetuotannon osiosta.

Arvokkaat suot

Maakuntakaavaan esitetään kaavaehdotusvaiheessa selvityksiin perustuen uusia suojelualueita yhteensä 26 kpl (4372 ha), jotka merkittäisiin vaihemaakuntakaavaan luonnonsuojelualueita osoittavalla merkinnällä (SL). Lieksasta esitetään lisättäväksi neljä uutta kohdetta SL-merkinnällä: Purnusuo-Pitkäsuu (200 ha), Pusurijärven ymp. suot (317 ha), Turusensuo-Pitkälampi (241 ha) ja Katajasuo (36 ha), jotka olivat mukana samansisältöisinä jo maakuntakaavan, 1. vaiheen kaavaluonnosvaiheessa.

Lieksan kaupungin luonnosvaiheen lausunnossa nostettiin esille se, että kyseisten suojelualueiden läpi tai rajalla kulkee autoteitä tai muita reittejä. Maakuntaliitto on omassa vastineessaan ottanut odotetusti kantaa, että maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden tieverkon erottaminen (valtateitä lukuun ottamatta) soidensuojelumerkinnästä ei ole mahdollista. Suojelua ei kuitenkaan tulla esittämään liikenneväylille, eivätkä ne estä läpikulkua. Samoin esitetyt suojelualueiden rajaukset ovat ohjeellisia, ja suojelua perustettaessa tiealueet tullaan rajamaan lopullisesti aluerajauksen ulkopuolelle.

Lieksan kaupunki toteaa, että sillä ei ole huomautettavaa arvokkaiden soiden osalta.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus päättää antaa yllä olevan lausunnon Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 1. vaiheen kaavaehdotukseen.
Päätös	Kaupunginhallitus päätti antaa yllä olevan lausunnon Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040, 1. vaiheen kaavaehdotukseen. Merkittiin, että Esko Saastamoinen ja Matti Taponen kaavatyöryhmän ja maakuntahallituksen jäseninä ilmoittivat olevansa esteellisiä ja poistuivat kokouksesta asian käsittelyn ajaksi.
Lisätietoja	Elinvoimajohtaja Susanna Saastamoinen, p. 040 1044 009, sähköposti susanna.saastamoinen(at)lieksa.fi Maankäyttöpäällikkö Jukka Haltilahti, p. 040 1044 840, sähköposti jukka.haltilahti(at)lieksa.fi